

105. ▶ BERNÁTH AURÉL (1895-1982)

Éjszaka lepkékkel, 1959

Pasztell, papírlemez, 99,5x69 cm
Jelezve jobbra lent: BA

Kezdő ár: 4 800 000 Ft / 15 484 EUR
Becsérték: 8 000 000 – 10 000 000 Ft
Estimated value: 25 806 – 32 258 EUR

OEUVRE-KATALÓGUS: 1959/53.

AUKCIONÁLVA:

▶ 20th Century European and Eastern European Paintings and Works of Art on Paper from the collection of Gigi Guggenheim Danziger, Christie's, Los Angeles, 2001. március 21-22. katalógus: 7.

PROVENIENCIA:

▶ Guggenheim-Danziger-gyűjtemény (Geneva-London-Los Angeles)

KIÁLLÍTVA:

▶ Original paintings by Europe's finest artists. London, 1962. június 27. – július 5. (katalógusszám nélkül, *Night with Butterflies* címmel)

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

▶ A magyar festészet rejtőzködő csodái 1920–1984 - Válogatás magyar magángyűjteményekből II., Mű-Terem Galéria, Budapest, 2005. szeptember 10. – október 9. 281. 135. tétel

REPRODUKÁLVA:

▶ Original paintings by Europe's finest artists, (Geneva, Guggenheim Gallery), London, 1962. kiállítási katalógus borítóképe
▶ Genthon István: Bernáth Aurél. Képzőművészeti Alap, Budapest, 1964. 42. kép
▶ Pataky Dénes: Bernáth Aurél. Corvina Kiadó, Budapest, 1972. 23. kép
▶ Ezredvég, 2012/3, XXII. évfolyam

1. Bernáth Aurél műtermében

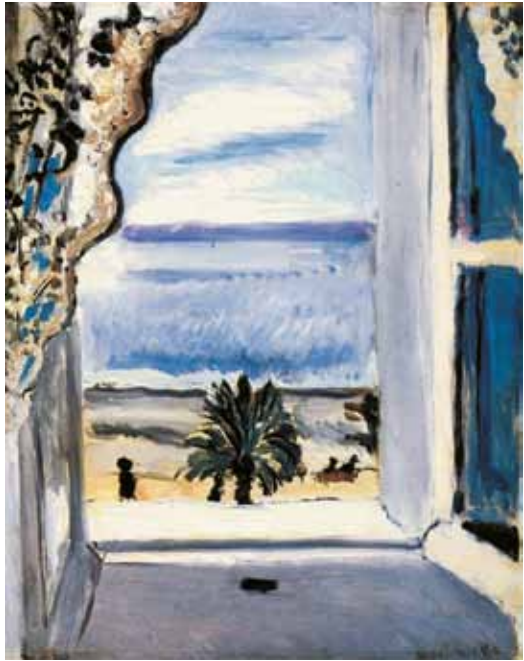
„ÉJSZAKA (ABLAK, VÖRÖS VIRÁGOK VÁZÁBAN)”

Szó szerint ezek - a most aukcióra kerülő festményre vonatkozó - szavak állnak abban a kézzel írott életmű-katalógusban, melyet Bernáth Aurél felesége vezetett hihetetlen pontossággal és kitartással, az együtt töltött évtizedek során. A mester ugyanezt így örököltte meg *Kisebb világok* című kötetében: „Kis asztalka áll az ablak előtt. Rajta hegedű és két szál virág. A kitárt ablakszárnyak között beárad a semmi, a koromfekete világ. De egy kis szélnek azért van nyoma, mert az ablak rózsaszín muszlinfüggönyét lassan emeli, majd hullámosra alakítja. Az ablakszárnyak kitérve állnak, fehér keretük élesen vágódik a sötét világba.” Élet és halál egymást kiegészítő, egymásnak értelmet adó kettősségének szimbóluma ez, mely Bernáthot egyre új és újabb megfogalmazásra sarkallta élete során. A virág, hegedű, lepke, nyitott ablakszárny, lebbenő függöny, fény és az éjszaka sötétjének együttese,

festészetének vissza-visszatérő témájává vált az 1920-as évek végétől. Az ábrázolt motívumok gazdag szimbolikáját az örök körforgás gondolköre kapcsolta össze. A téma utolsó, 1959-es változatán egy lemetszett nádszál is feltűnik, melyből a művész mindig tartott budapesti lakásán is néhányat, a lelkével összeforrt balatoni táj mementójaként. Az élet és a halál közötti átjárást a különböző kultúrákban más és más biztosította. Az ókori pszükhopomposzt, azaz a lélekvivőt az egyiptomiaknál Anubisz, a görögöknél Kharrón, a keresztény kultúrkörben pedig angyalok jelenítették meg, de a történelem folyamán lehetett ló, kutya, holló, bagoly vagy éppen varjú is. A *Fényt a Sötétségtől* elválasztó határon átlibbenő, színpompás pillangók Bernáth magánmitológiájának fontos szereplői, akik szintén a lelkek kísérőiként végzik feladatukat.

2. Bernáth Aurél: Reggel, 1927
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

3. Henri Matisse: A nyitott ablak, 1918 magántulajdon

4. Henri Matisse: Csendélet hegedűvel, 1917-1918 Statens Museum for Kunst, Koppenhága, Dánia

1959 – 2005

Ez az év is úgy kezdődött és úgy is végződött, mint ekkoriban az összes. Bernáth Aurél budapesti, Dunára néző ablakából festette a tájat, mely folyamatosan és megunhatatlan gazdagsággal tárult elé. Ebben az évben is megvolt a kötelező balatoni és gödi nyaralás; az inotai pannó és a Metropol Szálló falképe készülöben, Ibsen Peer Gynt című remekművének illusztrálása folyamatban. Csodaszép sorozat, mely végül nem került kiadásra. Az előző év ismét nemzetközi sikert hozott a mesternek, aranyéremmel díjazták a brüsszeli világkiállításra alkotott *Budapest panorámája* című monumentális pannóját. Talán itt figyelt fel rá Gigi Guggenheim Mrs. Edward Danziger, a genfi, londoni, majd los angelesi galériatulajdonos-műgyűjtő, aki Bernáth tizenkét művét vásárolta meg 1961-ben. A Guggenheim-Danziger kollekción egy évvel később, Londonban mutatták be, majd a művek négy évtizedre eltűntek a nagyközönség elől. A Bernáth-életmű 1940 és 1961 közötti időszakából származó alkotások közül, jelentőségét és kvalitását tekintve is kimagaslott a most aukcióra kerülő *Éjszaka lepkékkel* című festmény, mely a londoni kiállítás katalógusának borítóján is feltűnt. A festmény 1959 nyarán, a művész ábrahámhegyi nyaralójában született. Magyarországon először 2005

őszén, a Virág Judit Galéria által rendezett, *A magyar festészet rejtőzködő csodái – Válogatás magyar magángyűjteményekből* című kiállítás-sorozat második részében volt látható. A kiállításokat kísérő terjedelmes kötetek fülszövegei rögzítik az eredeti szándékot: „A galéria célkitűzése az volt, hogy a két, egymást követő exkluzív tárlaton ne olyan képek szerepeljenek, melyek az elmúlt években rendszeresen láthatóak voltak különböző kiállításokon. A szervezők sokkal inkább törekedtek arra, hogy olyan rég, vagy soha nem látott festmények kerüljenek be a válogatásba, melyek a művészettörténészek, a gyűjtők és a nagyközönség számára is meglepetést jelentenek.” Bernáth művészi hitvallásnak is beillő gyönyörű festménye teljes joggal szerepelt a magyar festészet vitathatatlan főműveit felvonultató tárlaton. Bernáth gondolatvilágának és művészetének egyik legfontosabb összetevője volt, hogy a legegyszerűbb dolgokban és témákban is az élet és a halál misztériumát kutatta, örök emberi igyekezettel próbálva megfejteni létünk legalapvetőbb kérdését. Az *Éjszaka lepkékkel* nem csupán az életmű egyik megkérdőjelezhetetlen csúcsa, de annak is ékes bizonyítéka, hogy az idősödő Bernáth művészi ereje jótányit sem csökkent az évek súlya alatt.

Rum Attila

